

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KULLANIM AMAÇLARININ BELİRLENMESİ

Cengiz TÜYSÜZ¹, Fatih BALAMAN^{2,*}, Tarık ATALAR³

¹Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, 31034 Hatay/Türkiye

²Mustafa Kemal Üniversitesi, Kırıkhan Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, 31440, Hatay/Türkiye

³Mustafa Kemal Üniversitesi, YADİM, 31034 Hatay/Türkiye

* fatih_balaman@yahoo.com

Özet: İnternet; günlük hayattaki yaşantılar, kişiler arası sosyal ilişkiler, eğitim - öğretim süreçleri gibi bireyin bilgi paylaşımı ve iletişim amacıyla kullandığı hemen hemen tüm türleri sanal ortama taşıyarak neredeyse hiçbir birey tarafından reddedilemez bir alternatif sunmuştur. Reddedilemez olmasının temel nedenleri ise zaman ve mekân gözetilmeksizin bilgiye erişilebilir olması, erişilen bilginin çok fazla olmasına rağmen gerçek ortamda yer kaplamaması ve erişimin maliyetinin düşük olmasıdır. Ayrıca kişiler arası iletişimde, duygu ve düşünceler ifade edilirken bireylerin aynı anda etkileşim halinde olma zorunluluklarının olmaması da internetin diğer bir güçlü yanındır. Bunların yanında aşırı internet kullanımı; sosyal ilişkilerin zayıflamasına, diyalog ve arkadaşlıkların farklı bir anlam kazanarak kişilerin samimiyet ve dürüstlüğü azalmasına, fiziksel, sosyolojik ve psikolojik rahatsızlıkların oluşmasına neden olabilmektedir. Bağımlı bireyler oluşması riski taşımaktadır. Bu araştırmada öğretmen adaylarının interneti hangi amaçlarla kullandıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla çalışma Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde okuyan 180 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: internet kullanım amaçları, internet alışkanlığı, bağımlılık

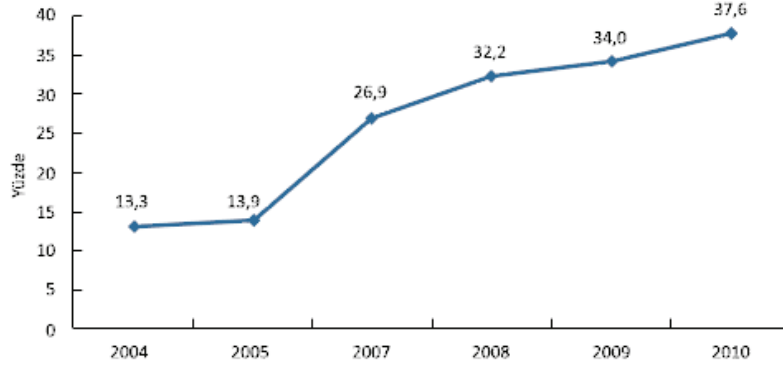
Determining Education Faculty Students' Internet Usage Purposes

Abstract: Internet; by carrying almost all types that a person use for sharing an information and communication into virtual environment like the daily lives, social relationship among people, education and teaching period, has presented an undeniable alternative. The main reason of being undeniable is to be reached the information whenever and wherever you want, the information that can be accessed is a lot but it doesn't cover a lot of space physically and the cost of access is cheap. Moreover, there isn't a must to be at the same time among people while expressing the emotions and thoughts; this is also another powerful side of internet. However, the excessive use of internet causes the weakening of social relationship, the friendship and dialogue gain another meaning, honesty and intimacy decrease and physical, sociologic and physiologic discomfort may occur. In that, this situation carries a risk for people to become addicted. In this study, for what purpose the teacher candidates' use of internet has been determined. For this reason, this study has been conducted on 180 students in the department of primary school teaching - Faculty of Education - Mustafa Kemal University.

Key Words: internet usage purposes, internet habit, dependence

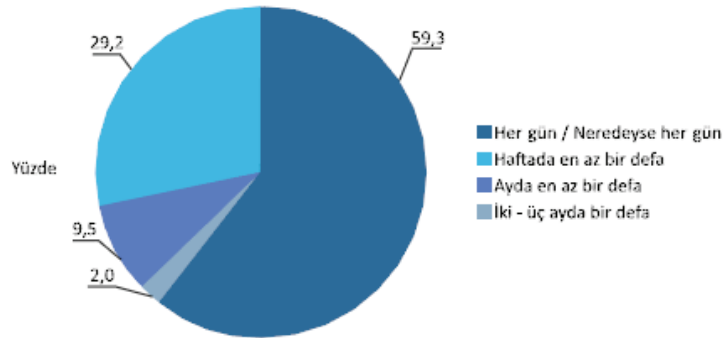
1. GİRİŞ

Bilgi paylaşımı ve iletişim amacıyla kullanılan internette konu sınırlaması olmaması, kullanım amacı ne olursa olsun herkese hitap etmesine olanak sağlamıştır. Bilgisayar formatına dönüştürülerek sanal ortamda sunulabilen her türlü bilgi, paylaşımına hazır hale gelmiş demektir. Genellikle havuza veya kütüphaneye benzetilen internette, ortama eklenen her bilgi, bağlantısı olan tüm kullanıcıların kullanımına açık hale gelmektedir. Bu durum internette gezinen insanların, başlangıçta belli bir amacı olsa bile farklı alanlara doğru yönelmelerine, amaçlarından sapmalarına neden olabilmektedir. Bunun en büyük nedeni reklamcılığın cazibesi olabilir. Amacı dâhilinde sayfalarda gezinen birey, ummadığı anda ve sayfanın ummadığı yerinde çıkan reklamlarla bir anda kendisini farklı sayfada bulabilmektedir. Bu durum interneti kullanım amaçlarından sapmalara, internette daha fazla zaman harcamalara neden olabilmekte, bireylere fiziksel ve ruhsal olarak zarar vererek internet bağımlılıklarının oluşmasına neden olabilmektedir. İnternet, dünya çapındaki ağların bütünüdür. Bu ağa bağlı olan dünya üzerindeki herkes internet sayesinde birbiriyle yazılı, sesli, görüntülü şekillerde iletişim kurabilirler veya bilgi paylaşımında bulunabilirler. İnternet aracılığı ile paylaşım ve iletişim, zaman ve mekân kavramlarını **göz ardı** etmiştir[1]. İnternet, farklı bir iletişim yöntemi sunarak, alışılmışın dışında bir kültürün oluşmasına neden olmuştur. Toplum kültürlerinin şekillenmesinde büyük rol üstlenerek belki de yetişkinlerin yadırgadığı bir durum ortaya çıkmıştır[2]. Bu durum kuşaklar arasında kültür çatışmalarına neden olarak gençler ile ebeveynlerinin veya ikinci kuşak yetişkinlerin birbirlerinin sosyal veya ruhsal durumları anlamamalarına, empati kuramamalarına neden olabilmekte böylece iletişim kopukluklarına sebep olabilmektedir. Kuşak çatışmaları maalesef genç nesillerin kendilerini soyutlamalarına kadar ilerlemekte ve aile kültürü - toplum kültürü yapılarına zarar verebilmektedir. İnternet kullanım yaşı gün geçtikçe düşmekte iken aileler bu duruma ayak uydurmaya çalışmakta ve çocuklarını kontrol altına almak istemektedirler. Kontrol altına alma çabası, çocukların internet kafelere gitme yerine evinde internete girmesi amacıyla eve bilgisayar ve internet imkanı sunulması ile başlamakta, çocukların internette dolaştıkları siteleri kontrol eden, kısıtlayan yazılımların ebeveynlerce kullanımı ile devam etmektedir[3].Devlet Planlama Teşkilatı verilerine göre 2004-2010 yılları arasında yapılan bir araştırma internet kullanıcı sayılarının ve internet kullanım sürelerinin ne derece arttığını göstermektedir. 2004 yılında %13,3 olan internet kullanıcısı 2010 yılında % 37,6' ya kadar yükseldiği görülmekte olup değerlerin yıllara göre dağılımı Şekil-1' deki gibidir[4].

Şekil-1: Son 3 ay içinde internet kullanımı

İnternet Kullanım Sürelerinin belirlenmesini amaçlayan araştırma da 2010 yılında yapılmıştır. Ankete katılan bireylerin %59,3 ü neredeyse her gün interneti kullanmaktadırlar. Araştırma sonuçlarında değerlerin yıllara göre dağılımı Şekil-2' deki gibidir[4].

Şekil - 2: İnternet kullanım sıklığı, 2010

İnternetin bu kadar rağbet görmesi, şüphesiz ki kullanıcının kullanım amacına hitap eden çeşitlerin çok olması, tüm çeşitleri görmenin bir tıklama kadar bireye yakın olmasıdır. İnternet bağlantı şekillerinin artması ve bağlantı ücretlerinin azalması da internet kullanımının artmasında önemli role sahiptir. Artık cep telefonları, tablet PC'ler gibi cihazlarla da mekândan bağımsız olarak internete bağlanılabilmektedir. İnternet bağımlılıklarını belirlemeyi amaçlayan ve 953 üniversite öğrencisi üzerinde yapılmış bir **çalışmada** katılımcıların % 23, 2' si internet bağımlılığı belirtisi göstermiştir[5]. İnternet bağımlılığına cinsiyet, aylık harcama miktarı değişkenlerinin ayırt edici bir

etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. İnternet, günümüzde dünyanın küreselleşmesine, bilgi toplumuna geçişte, uluslararası etkileşimlerin ve diyalogların artmasında, ulaşımın ve iletişim kolaylaşmasında büyük role sahiptir. İnternetin bu rolü interneti kullanan birey sayısının artmasına ve bireylerin internette daha fazla vakit harcamalarına zemin hazırlamıştır. Sosyal bir varlık olan insan için sosyal etkileşim ve iletişim mutlak bir ihtiyaçtır. İnternetin yaygın olmadığı yıllarda sosyal ilişkiler daha güçlü, sevgi, saygı, sadakat gibi kültürümüzün dinamikleri olan kavramlar daha gerçekçi idi. Günümüzde şehirleşme oranının yükselmesi, bireylerin iş yüklerinin artması ve artık çağımızın bilgi çağı olması; insanların birbirlerine zaman ayırmalarına mani olmakta, neredeyse mecbur kalmadıkça insanların yüz yüze iletişim kurmaları imkânsız hale gelmektedir[6]. Öğretmenlerin bilgisayar ve internet kullanma becerilerine sahip olması, kendilerini kişisel ve mesleki bakımdan geliştirmeleri ve öğrencilere daha yararlı olabilmeleri bakımından artık bir zorunluluk olmuştur. Bu bakımdan, öğretmen adaylarının interneti ne düzeyde ve hangi amaçla kullandıkları önemlidir[6]. Öğrenciler açısından bakıldığında internet öğrenme bakımından önemli bir araçtır. Özellikle 2005 yılında değişen İlköğretim Programı'nın içeriğinde öğrencilerin interneti sık sık kullanmalarını gerektirecek proje ödevleri, performans görevleri yer almaktadır. Öğrencileri internet siteleri kullanımında öğretmen yönlendirmeleri büyük öneme sahiptir. Yapılan araştırmalara göre öğretmen adayları genellikle internet sayfalarını bilimsel dokümanlara ulaşma, iletişim kurma, sosyal paylaşım, film izlemek, oyun oynamak, kitap-gazete okuma gibi farklı amaçlara için kullanmaktadırlar.

2. MATERYAL VE METOT

Veri Toplama Aracı olarak, İnternet Kullanım Amaçları'nın belirlenmesine yönelik geliştirilen anket kullanılmıştır[7]. Anketin ilk bölümünde kişisel bilgiler ve öğrencilerin internete bakış açılarını ölçmeye yönelik sorular, ikinci bölümde ise öğrencilerin internet kullanım amaçlarını yoklayan sorular vardır. Bu araştırma ile eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının interneti ne amaçla kullandıkları, internete olan algıları ve bakış açıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmaya, Hatay ilinde Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 183 öğrenci katılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo-1: Örneklemin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	%
Erkek	79	43,2
Bayan	104	56,8

Örneklemin % 43,2' si erkeklerden, %56,8' i bayanlardan olmak üzere çoğunluk bayan katılımcılardan oluşturmaktadır.

Tablo-2: Örneklemin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	%
18	1	0,05
19	13	7,1
20	47	25,7
21	37	20,2
22	43	23,5
23	14	7,7
24	13	7,1
25	5	2,7
26	8	4,4
28	1	0,05
29	1	0,05

Yaş değişkeni açısından katılımcıların çoğunluğunu %25,7 oranında 20 yaş grubu ve %23,5 oranında 22 yaş grubu oluşturmaktadır.

Tablo-3: Örneklemin Ne Kadar Zamandır İnternet Kullandıkları

Süre	Frekans	%
0-2 yıl	42	23
3-6 yıl	81	44,3
7-10 yıl	41	22,4
11-15 yıl	11	6,0
16 yıl ve üzeri	8	4,4

Genel olarak 3-6 yıl arasında yığılma olduğu, genel olarak lise çağlarında İnternet ile tanıştıkları söylenebilir.

Tablo-4: Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süreleri

Süre	Frekans	%
1 saat ve altı	74	40,4
1-2 saat	52	28,4
3-5 saat	42	23
6-10 saat	12	6,6
11 saat ve üzeri	3	1,6

Örneklemin %40,4'ü internete günde 1 saat ve altında, buna karşın %1,6 oranında da günde 11 saat ve üzerinde internete girdikleri tespit edilmiştir.

Tablo-5: Katılımcıların İnternete Erişim Mekânları

Mekân	Frekans	%
Evden	104	56,8
İşyerinden	8	4,4
İnternet Kafeden	30	16,4
Okuldan	19	10,4
Cep Telefonundan	20	10,9
Diğer	2	1,1

Çoğunluk evlerinde internete bağlanmaktadır. Diğer seçeneğini işaretleyen 2 öğrenci de internete yurtlarından bağlandıklarını beyan etmişlerdir.

Tablo-6: İnternette Gündemin Takip Edildiği Site Türleri

Site Türleri	Frekans	%
Online Gazetelerden	98	53,6
Kamu Sitelerinden	19	10,4
E-Mail Yolu	19	10,4
Üyesi Olunan Sitelerden	47	25,7
Diğer	0	0

Katılımcılar %53,6 oranında, yarıdan fazlası gündemi online gazetelerden takip etmektedirler. Bu oranı üye olunan siteler, kamu siteleri ve e-mail yolu ile takip etmektedir.

Tablo-7: İnternet Kullanım Amaçlarına Yönelik Sorulara İlişkin Bulgular:

	Arama Motorunu Kullanım		İletişim Amaçlı Kullanım		Günlük Haber Öğrenme		Eğitim Düzeyini Yükseltme	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Her Zaman	73	39,9	53	39	53	29	37	20,2
Sık Sık	50	27,3	50	27,3	59	32,2	51	27,9
Ara Sıra	43	23,5	52	28,4	52	28,4	68	37,2
Nadiren	9	4,9	17	9,3	16	8,7	22	12
Hiçbir Zaman	8	4,4	11	6	3	1,6	5	2,7

	Alış-Veriş Yapma Amaçlı		Chat Yapma Amaçlı		Oyun Oynama Amaçlı		Arkadaş Edinme Amaçlı	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Her Zaman	9	4,9	27	14,8	35	19,1	17	9,3
Sık Sık	10	5,5	25	13,7	27	14,8	22	12
Ara Sıra	28	15,3	46	25,1	41	22,4	26	14,2
Nadiren	44	24	29	15,8	35	19,1	38	20,8
Hiçbir Zaman	92	50,3	56	30,6	45	24,6	80	43,7

	Bilgi Paylaşımı Amaçlı		Tartışma Grup. Katılma Amaçlı		Kütüphane Arşiv. İnceleme		Yabancı Dil Öğrenme	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Her Zaman	31	16,9	23	12,6	19	10,4	19	10,4
Sık Sık	30	16,4	6	3,3	25	13,7	21	11,5
Ara Sıra	52	28,4	34	18,6	54	29,5	47	25,7
Nadiren	31	16,9	41	22,4	44	24	45	24,6
Hiçbir Zaman	39	21,3	79	43,2	41	22,4	51	27,9

Katılımcıların %39,9 oranında her zaman arama motorlarını kullanım amaçlı interneti kullandıkları, %50,3 oranında hiçbir zaman interneti alış-veriş amaçlı kullanmadıkları, %43,7 oranında hiçbir zaman interneti arkadaş edinme amaçlı kullanmadıkları, %43,2 oranında interneti hiçbir zaman tartışma gruplarına katılma amaçlı kullanmadıkları tespit edilmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Eğitim fakültesi öğrencilerinin büyük çoğunluğunun 3-6 yıldır interneti kullanmaları, genel olarak lise yıllarında internet ile tanıştıklarını göstermektedir. Fakat günümüzde evlerde internet ve bilgisayarların yaygınlaşması ile internet kullanım yaşı daha da düşmektedir. İnternet kullanımında web say-

faları tercihinde seçici olmak, internet kullanımına başlama yaşından daha büyük öneme sahiptir. Çünkü internette her yaştaki bireye hitap edebilen birçok faydalı bilgiler yer almaktadır. Birey kendi yaşına ve amacına uygun olan sayfaları tercih etmelidir. % 40,4 oranı ile günlük ortalama olarak 1 saatten az internet kullanımı, öğrencilerin çoğunlukla internet bağımlısı olmadıklarını, buna karşın %1,6 oranında 11 saatten fazla internet kullanan öğrencilerin sosyal, fiziksel ve psikolojik gelişimlerinin tehlike altında olduğunu göstermektedir. Bilgisayar ve dolayısıyla internet kullanıcıları sürekli oturur pozisyonda ve başka bireylerle iletişimden soyutlanmış vaziyettedirler. Aşırı kullanımlardan doğacak fiziki duruş bozuklukları ve asosyalite bireyin gelişimine zarar verebilir. Öğrenciler büyük oranda internete evlerinden bağlanmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile bilgisayar ve internet fiyatlarındaki düşüş, ayrıca birçok konu için internetin gerekli görülmesi evlerdeki internet kullanımı sayısının fazlalığına neden olmuştur. İnternet kafelerin toplumda olumsuz bir imaja sahip olması ebeveynlerin çocuklarını evlerinde kontrol altında tutmak istemeleri evlerde internet kullanımını artıran nedenlerdedir. Katılımcılar çoğunlukla gündemi online gazetelerden takip etmektedirler. Online gazeteler içerisinde farklı konuların olması, önemli haberlere efekt, canlılık, kazandırılarak okuyucunun dikkatinin çekilebilmesi, farklı konulara ait haberlere, yazılara bilgisayar ortamında kolaylıkla ulaşılabilmesi online gazetesinin tercih edilmesinde önemli faktörlerdendir. Arama motorlarındaki yaygın kullanım, web sayfalarında aranan bilgilere ulaşmada arama motorlarının öneminden kaynaklanmaktadır. Web sayfası sayısının artması ile bilgi yığını haline gelen internet ortamında, aranan bilgiye arama motorlarına sadece anahtar kelimeler yazarak ulaşmak kullanıcı bakımından gayet pratik bir yöntemdir. Arama motorları, web sayfası bilgiye ulaşmada büyük ölçüde kullanılabilirlik kazandırmaktadır. İnternet iletişim amaçlı olarak %94 gibi yüksek oranda kullanılmaktadır. İnternet aracılığı ile iletişim çok geniş bir yelpazeye sahiptir. İnternet aracılığı ile sabit veya mobil telefonların aranabilmesi, telefonlara mesaj gönderilebilmesi, online olarak sesli, görüntülü iletişim kurulabilmesi, offline olarak metin, resim, video v.b. paylaşılabilmesi gibi bir çok işlem kolay ve ekonomik olarak yapılabilmektedir. Bu kolaylık ve ekonomiklik iletişim amaçlı kullanımı yaygınlaştırmaktadır. Gündemin takip edilmesi amacıyla kullanılan gazete, TV, radyo gibi araçlardan ziyade günümüzde internetin tercih edildiği görülmektedir. İnternet ortamında daha güncel haberlere daha hızlı ulaşılabilir. İnternet kullanıcısı, gündeme ilişkin konuların seçimini kendisi yaparak süreci yönetebilmektedir. Fakattv, radyo, gazete gibi kitle iletişim araçlarında birey bu araçların yayın-

larına bağımlı kalmaktadır. Toplumdaki bireylerin yetiştirilmesinde en büyük görevi üstlenen öğretmenlerin ve bu göreve aday olan eğitim fakültesi öğrencilerinin gerek mesleki bilgi açısından gerekse pedagojik açıdan yeterli eğitim düzeyine sahip olması gerekir. Bu nedenle katılımcıların eğitim düzeyini yükseltmeleri amacıyla internet kullanmaları büyük öneme sahiptir. Bu amaçla internetin katılımcılar tarafından genel olarak kullanıldığı görülmektedir. Web üzerinden alış-veriş ağı her geçen gün genişlemektedir. Alış-veriş ağının genişlemesi ile rekabetin artması sonucunda ürünlerin daha ekonomik oluşu e-ticareti daha cazip hale getirdi. Fakat yapılan çalışma neticesinde katılımcıların e-ticarete ilgi göstermedikleri görülmektedir. E-ticaretin öğrenciler tarafından kullanılmaması ekonomik düzeylerinden kaynaklanabilir. İnternetin chat yapma, arkadaş edinme, oyun oynama amaçlı kullanımın katılımcılar tarafından genel olarak kullanılmadığı görülmektedir. Bu amaçlı kullanımın yaygın olmaması öğretmen adaylarının eğitim düzeyleri, hayata bakış açıları, toplumdan beklentileri ve sosyo-ekonomik yapıları ile ilgili olabilir. Webde bilgilerin paylaşılması birçok platform aracılığı ile yapılabilir. Sosyal paylaşım siteleri, mail kanalları ve tartışma grupları (forum sayfaları) bu araçlardan en önemli olanlarıdır. Katılımcıların bu amaçla interneti orta düzeyde kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların interneti kütüphane arşivlerine ulaşmak orta seviyede, yabancı dil öğrenmek için ise çok düşük seviyede kullandıkları görülmektedir. E-kütüphaneler, kullanım bakımından çok pratiktir ve gün geçtikçe bu kütüphanelerdeki doküman sayısı artmaktadır. E-kütüphaneler çok ekonomik olup yer kaplama gibi bir sorun teşkil etmezler. Anahtar kelimeler ile sayısız dokümana ulaşılabilir. Katılımcıların interneti e-kütüphane ve yabancı dil öğrenme amaçlı olarak kullanmamaları, öğrencilerin bu sayfaların kullanım kolaylığından haberdar olmadıklarından veya bu bilince sahip olmadıklarından kaynaklanıyor olabilir. İnternet kullanımına yönelik olarak özellikle ilk ve orta öğretim öğrencilerini yönlendirecek olanlar öğretmenlerdir. Bu nedenle öğretmenlerin, dolayısıyla da öğretmen adaylarının sağlıklı birer internet kullanıcıları olmaları gerekmektedir. İnterneti amacına uygun olarak kullanmayan geleceğin öğretmenleri öğrencilerine de bu alışkanlığı aşılayamazlar. Öğretmen adayları internet kullanımında katı bir irade sahip olmalı, internetin her türlü konuda sayısız dokümana sahip olduğunu bilerek, interneti bilimsel anlamda kullanımlarına ağırlık vermelidirler. Oyun oynama, sohbet etme v.s. amaçlar için de elbette gerçek hayattaki gibi kullanılacaktır fakat bunun kontrollü şekilde olması gerekmektedir.

5. KAYNAKLAR

- [1] Yalın H. İ., 2008. *İnternet Temelli Eğitim*. Ankara: Nobel Dağıtım, s. 11.
- [2] Gürel E., 2007. Ekşi Sözlük: Postmodern Elektronik Kültür. *Selçuk İletişim*.
- [3] Yiğit T., 2007. Çocuklar İçin İnternet Güvenliği: Bir Ebeveyn Kontrol Aracı. *Akademik Bilişim Dergisi*, s.3.
- [4] http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/View/12808/Bilgi_Toplumu_Istatistikleri_2011.pdf[Erişim Tarihi: 16.03.2012]
- [5] Balcı Ş., 2007. Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Ve Doyumları Üzerine Bir Saha Araştırması. *Selçuk İletişim*, s. 183.
- [6] Uzunboylu H., 2009. Öğretmen Adaylarının Farklı İçerikli Web Sitelerini Ziyaret Etme Sıklığı ve Cinsiyet Faktörünün Etkisi. *Eurasian Journal of Educational Research*, s. 21.
- [7] Gülaşık Ö., 2011. İnternetin Kamusal Alan Niteliği Üzerine Bir Araştırma: Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanımı. Ankara: Ankara Üniversitesi.